

सर्वोच्च अदालत, संयुक्त इजलास
सम्माननीय प्रधान न्यायाधीश श्री रामकुमार प्रसाद शाह
माननीय न्यायाधीश श्री दिपकराज जोशी
फैसला

०७०-CR-०१२४

मुद्दा: सवारी ज्यान ।

प्रहरी प्रतिवेदन एवं लाक्पा ठोकर (तामाङ) को जाहेरीले नेपाल सरकार-----१

पुनरावेदक
वादी

विरुद्ध

जिल्ला नुवाकोट खरानिटार गा.वि.स.वडा नं. ८ बस्ने कुशल सिटौला-----१

प्रत्यर्थी
प्रतिवादी

शुरू अदालतमा फैसला गर्ने:- माननीय न्यायाधीश श्री भुपेन्द्रप्रसाद राई

काठमाडौं जिल्ला अदालत ।

पुनरावेदन तहमा फैसला गर्ने:- माननीय न्यायाधीश श्री राजेन्द्रप्रसाद राजभण्डारी

माननीय न्यायाधीश श्री डा.कुलरत्न भुर्तेल

पुनरावेदन अदालत, पाटन ।

पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६७।११।१७ को फैसला उपर न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा १२ को खण्ड (क) बमोजिम मुद्दा दोहोर्‍याई हेर्ने निस्सा प्रदान भै पेश भएको प्रस्तुत मुद्दाको तथ्य र ठहर यस प्रकार छ:-

मिति २०६५।६।२३ गते राती का.जि. का.म.न.पा. वडा नं. १६ बालाजु माछा पोखरीस्थित सडकमा नाम खुलन नआएकी महिलालाई कुशल सिटौलाले चलाएको बा २

ख २६४६ नं. को पानी ट्याङ्करले ठक्कर दिई सख्त घाईते बनाएकोले उपचार गर्न लिएकोमा निज महिलाको उपचारको क्रममा मृत्यु भएको हुँदा सवारी चालक कुशल सिटौलालाई कानून बमोजिम कारवाही गरी मृतकको अभिभावक पत्ता लगाउन प्रतिवेदन पेश गरेको छु भन्ने समेतको प्रहरी हवलदार राजुकुमार श्रेष्ठको प्रतिवेदन ।

काठमाडौं जिल्ला काठमाडौं महानगरपालिका वडा नं. १६ माछापोखरी चोकस्थित सडकको छेउमा भुईँमा रगत भएको सो ठाउँबाट ७४ फिट टाढा बा २ ख २६४६ नं. को पानी ट्याङ्कर रहेको सो ट्याङ्कर कुशल सिटौलाले चलाएको र महिलालाई ठक्कर दिई दुर्घटना भएको भन्ने समेत व्यहोराको घटनास्थल प्रकृति मुचुल्का ।

कुशल सिटौलाले चलाएको बा २ ख २६४६ नं. को पानी ट्याङ्करको ठक्करले हाल नाम, थर र वतन नखुलेकी महिला घाईते भई उपचारको लागी शिक्षण अस्पताल महाराजगंज काठमाडौंमा लिएको र उपचार गराउँदा गराउँदै निज मृतकको मृत्यु भएको भन्ने जानकारी प्राप्त भएकोले सो अस्पतालमा गई हेर्दा मृतकको लाश देखिएको हुँदा मृतक लाश सोही ठाउँमा सुरक्षित राखी यो प्रतिवेदन गर्न आएको छु, मृतक लाश कानून बमोजिम गरी चालक कुशल सिटौलाइ कारवाही गरी पाऊ भन्ने समेत व्यहोराको प्रहरी जवान ओमप्रकाश बैठाको प्रतिवेदन ।

लाशको बायाँ आँखामुनी काटिएको, पूरै अनुहार रगतले भिजेको, कम्मरको बायाँ भाग र तिघ्रा देखि घुँडासम्म चिरिएको भन्ने समेत व्यहोराको लाश जाँच प्रकृति मुचुल्का ।

मेरो श्रीमती वर्ष ३४ कि मिना ठोकरलाई कुशल सिटौलाले चलाएको बा २ ख २६४६ नं. को पानी ट्याङ्करले ठक्कर दिई सख्त घाईते बनाई उपचारको क्रममा मृत्यु भएको हुँदा कानून बमोजिम गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको लाक्पा ठोकर (तामाङ) ले महानगरीय प्रहरी वृत्त बालाजुमा दिएको जाहेरी दरखास्त ।

मैले बा २ ख २६४६ नं. को पानी ट्याङ्करमा ६ महिना अगाडिदेखि खलासीको काम गर्न थालेको थिएँ । पानी ट्याङ्करका चालक कृष्ण मगर हुन । निज चालक कृष्ण मगर दर्शैमा घर जानु भएको थियो । निज घर जाँदा पानी ट्याङ्करको रेखदेख गर्नु भनी

गाडीको चावी समेत दिनु भएको थियो । गाडी साहुले पनि गाडी राम्रो हेरचाह गर्नु भनेको थियो । ट्याङ्कर बालाजुको गंगाहल छेउमा राखेको थियो । म कहिले काही आफै पानी ट्याङ्कर स्टार्ट गर्दथे । यस्तैमा मिति २०६५।६।२३ गतेका दिन मैले चलाएको बा २ ख २६४६ नं को पानी ट्याङ्करले ठक्कर दिँदा मृतक मिना ठोकरको मृत्यु भएको हो । मैले ट्याङ्कर आफूखुसी चलाएको हो । कसैले चलाउन भनेको थिएन । सवारी चालक अनुमति पत्र विना सवारी साधन चलाउन हुन्न भन्ने थाहा थियो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी कुशल सिटौलाले अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष गरेको बयान ।

बा २ ख २६४६ नं. को पानी ट्याङ्करको क्लच, ब्रेक स्टेरिङ्ग समेतका पार्ट पूर्जा ठीक हालतमा रहेको भन्ने समेत व्यहोराको प्रहरी हवलदार दीपक श्रेष्ठको यान्त्रिक प्रतिवेदन ।

मृतकको मृत्यु हुनाको कारण Blunt Force Trauma to Lower limb and Head भन्ने समेत व्यहोराको लाश जाँच प्रतिवेदन ।

मृतकको श्रीमान जाहेरवाला लाक्पा ठोकर (तामाङ) ले क्रिया खर्च, क्षतिपूर्ति र बीमा समेत वापत रु.१,२५,०००।- बुझी लिएको भरपाई कागज मिसिल सामेल रहेको देखियो ।

मृतक मिना ठोकरको श्रीमान लाक्पा ठोकर (तामाङ) ले क्रिया खर्च, क्षतिपूर्ति र विमा वापतको रकम बुझी लिएको देखिँदा त्यसतर्फ माँग दावी गरिएको छैन । प्रतिवादी कुशल सिटौलाले चालक अनुमति पत्र नलिई मिति २०६५।६।२३ गतेका दिन बा २ ख २६४६ नं. को पानी ट्याङ्कर चलाई नागर्जुनतर्फ जाने क्रममा का.जि.का.म.न.पा. वडा नं. १६ माछा पोखरी चोकस्थित सडकको आफ्नै साइडमा हिड्दै गरेकी मृतक मिना ठोकरलाई ठक्कर दिई घाइते बनाएकोमा उपचारको क्रममा घाइते मिना ठोकरको मृत्यु भएको कार्य सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१ को उपदफा (२) विपरीत कसूर अपराध हुँदा निजलाई सोही ऐनको दफा १६१ को उपदफा (२) बमोजिम कैद र उपदफा (४) बमोजिम जरिवाना गरी पाउँ भन्ने समेत व्यहोराको काठमाडौं जिल्ला अदालतमा पेश भएको अभियोग पत्र ।

मैले सवारी चालक अनुमति पत्र लिएको छैन । मिति २०६५।६।२३ गते मैले चलाएको बा २ ख २६४६ नं. पानी ट्याङ्करले सडक पेटीमा हिड्दै गरेकी मिना ठोकरलाई ठक्कर दिँदा निजको मृत्यु भएको हो । मैले गरेको सो कसूरमा मलाई कानून बमोजिमको सजाय हुनु पर्ने हो भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी कुशल सिटौलाले काठमाडौं जिल्ला अदालतमा गरेको बयान ।

तत्काल प्राप्त प्रमाणबाट प्रतिवादी कुशल सिटौला कसूरदार देखिएको हुँदा पछि प्रमाण बुझ्दै जाँदा ठहरेबमोजिम हुने गरी निजले रु. ३६,०००।- नगद धरौट वा सो बराबरको जेथा जमानत दिए लिई मुद्दामा पुर्पक्षको लागि तारेखमा राख्नु र दिन नसके थुनुवा पूर्जी दिई थुनामा राख्न पठाउनु भन्ने समेत व्यहोराको काठमाडौं जिल्ला अदालतको मिति २०६५।७।१७ को आदेश ।

प्रतिवादी कुशल सिटौलाले चलाएको पानी ट्याङ्करको ठक्करले मृतक मिना ठोकरको मृत्यु भएको हो भन्ने समेत व्यहोराको वादीका साक्षी प्रहरी नायव निरीक्षक केशवबहादुर बस्नेत र प्रतिवेदक प्रहरी हवलदार राजकुमार श्रेष्ठले गरेको बकपत्र ।

मिसिल संलग्न प्रमाणबाट प्रतिवादीले लापारवाही साथ सवारी चलाएको देखिँदैन । निजले चालक अनुमति पत्र लिएको पनि देखिँदैन । तथापी निजले चलाएको पानी ट्याङ्करको ठक्करले मृतक मिना ठोकरको मृत्यु भएको देखिँदा अभियोग दावी बमोजिम प्रतिवादीले सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१ को उपदफा (२) को कसूर गरेको देखिएन । निजले सोही ऐनको दफा १६१ को उपदफा (३) को कसूर गरेको देखिँदा निजलाई तीन महिना कैद र सवारी चालक अनुमति पत्र नलिई सवारी साधन चलाएको देखिँदा सो तर्फ ऐ. १६१ को उपदफा (४) नं. बमोजिम रु.२,०००।- जरिवाना हुने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको काठमाडौं जिल्ला अदालतको मिति २०६६।५।१० को फैसला ।

प्रतिवादीले चलाएको पानी ट्याङ्करले मृतक मिना ठोकरको मृत्यु भएको तथ्यमा प्रतिवादी साबित रहेको देखिन्छ । साथै सो सवारी साधन चलाउने खलासी प्रतिवादीले सवारी चालक अनुमति पत्र पनि लिएको देखिँदैन । शुरू अदालतले सवारी चालक

अनुमति पत्र नलिएको तर्फ जरिवाना हुने ठहर गरी सकेपछि लापारवाहीपूर्वक सवारी चलाए तर्फ पनि विवेचना गरी अभियोग दावी बमोजिम सजाय गर्नु पर्नेमा लाग्नै नसक्ने दफाको प्रयोग गरी सजाय गरेको काठमाडौं जिल्ला अदालतको फैसला सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१ को उपदफा (२) को विपरीत हुँदा सो हदसम्म बदर गरी पाऊ भन्ने समेत व्यहोराको वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट पुनरावेदन अदालत पाटनमा पेश भएको पुनरावेदन पत्र ।

प्रतिवादी कुशल सिटौलाले आफूले चलाएको पानी ट्याङ्करको ठक्करबाट मृतकको मृत्यु भएको कुरामा साबित नै रहेको देखिएता पनि निजले सवारी चालउँदाको अवस्थामा के कस्तो गल्ती गरेको थियो भन्ने कुरा सडक दुर्घटना प्रतिवेदनबाट खुल्न नसकेको हुँदा निजको कार्य सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१ को उपदफा (२) अन्तर्गत पर्ने देखिएन । तसर्थ प्रतिवादीलाई दफा १६१ को उपदफा (३) बमोजिम तीन महिना कैद सजाय र दफा १६१ को उपदफा (४) बमोजिम रु. २,०००।- जरिवाना हुने ठहर्‍याई गरेको काठमाडौं जिल्ला अदालतको फैसला मिलेकै देखिँदा सदर हुने ठहर्छ भन्ने समेत व्यहोराको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६७।११।१७ को फैसला ।

प्रतिवादी उपर सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१ को उपदफा (२) बमोजिमको सजायको माँग दावी लिई मुद्दा दायर गरिएकोमा प्रतिवादीको कार्य सो दफा अन्तर्गतको नै हो भन्ने कुरा पुनरावेदन अदालतले समेत स्वीकार गरेको छ । तर प्रतिवादीलाई सो दफाको विपरीत दफा १६१ को उपदफा (३) बमोजिम कम सजाय हुने भनी गरेको फैसला प्रमाण मूल्याङ्कनको रोहमा नमिलेको हुँदा न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा १२ को उपदफा १ को खण्ड (क) र (ख) बमोजिम मुद्दा दोहोर्‍याई हेर्न निस्सा होस भन्ने समेत व्यहोराको वादी नेपाल सरकारको तर्फबाट यस अदालतमा पेश भएको पुनरावेदनपत्र ।

यसमा सवारी चालक अनुमति पत्र नभएका प्रतिवादीले पानी ट्याङ्कर जस्तो हेभी सवारी साधन व्यस्त सार्वजनिक सडकमा चलाउदा सडकको किनारामा हिँडिरहेकी मृतक

मिना ठोकरलाई ठक्कर दिएबाट मृत्यु भएको पाइयो । वारदातस्थलको रेखाचित्र तथा प्रत्यर्थादर्शीहरूको कथन समेतबाट प्रतिवादीले गम्भीर लापरवाही गरी सवारी चलाएको स्थितिमा प्रतिवादीको कार्य प्रकृतिबाट निजले सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१ को उपदफा (२) को कसूर गरेको देखियो । यस्तो अवस्थामा दफा १६१ को उपदफा (३) अनुसारको कसूर कायम गरी सजाय गरेको शुरू अदालतको फैसला सदर गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६७।११।१७ को फैसलामा मुलुकी ऐन, अ.वं. १८४क, १८५, प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ३, ५४ र सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१(२) को त्रुटि देखिँदा न्याय प्रशासन ऐन, २०४८ को दफा १२ को खण्ड (क) बमोजिम प्रस्तुत मुद्दा दोहोर्न्याई हेर्न निस्सा प्रदान गरिदिएको छ भन्ने व्यहोराको यस अदालतको मिति २०७०।३।३० को आदेश ।

मैले लापरावाहीपूर्वक सवारी साधन नचलाएको कुरा शुरू काठमाडौं जिल्ला अदालत र पुनरावेदन अदालतको फैसलाबाट स्थापित भैसकेको अवस्थामा मलाई सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१ को उपदफा (२) बमोजिम सजाय हुनु पर्ने होइन । तर्सथ पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला सदर हुनु पर्दछ भन्ने समेत व्यहोराको प्रतिवादी कुशल सिटौलाले यस अदालतमा पेश गरेको लिखित प्रतिवाद ।

नियमबमोजिम दैनिक पेशी सूचीमा चढी पेश हुन आएको प्रस्तुत मुद्दामा मिसिल संलग्न कागजातहरूको अध्ययन गरी पुनरावेदक वादीको तर्फबाट उपस्थित विद्वान् उपन्यायाधिवक्ता श्री सुरेन्द्र खड्काले प्रतिवादीलाई रु.२,०००।-जरिवाना गरेको हदसम्म फैसला मिलेको छ । कैद सजायको हकमा मिलेको छैन । प्रतिवादी कुशल सिटौलाले चलाएको हेभी सवारी साधन पानी ट्याङ्करको ठक्करले मृतक मिना ठोकरको मृत्यु भएको तथ्यमा प्रतिवादी अधिकार प्राप्त अधिकारी समक्ष र अदालत समक्षको बयानमा समेत साबित रहेको अवस्थामा अभियोग दावी बमोजिम सजाय गर्नु पर्नेमा नगरी फरक अभिप्रायको लागि व्यवस्था गरिएको दफाको प्रयोग गरी सजाय गरेको हदसम्म फैसला नमिलेको हुँदा पुनरावेदन अदालत पाटनको फैसला त्रुटिपूर्ण हुँदा सवारी तथा यातायात

व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१ को उपदफा (२) बमोजिम सजाय हुनु पर्दछ भन्ने समेत व्यहोराको बहस प्रस्तुत गर्नु भयो।

झिकाईएका प्रतिवादी कुशल सिटौलाको तर्फबाट उपस्थित विद्वान अधिवक्ता श्री सीताशरण मण्डलले प्रतिवादीले चलाएको पानी ट्याङ्करको प्रति घण्टा स्पीड २५ देखि ३० सम्म भएको कुरा अनुसन्धानबाट स्थापित भएको र वादीले त्यस तर्फ कुनै पनि दावी लिन नसकेको हुँदा गम्भीर लापरवाहीपूर्वक सवारी चलाएको भन्ने आधारमा निस्सा प्रदान भएको तथ्य आफैमा खण्डित भै रहेको छ । मेरो पक्षले मार्ने सम्मको प्रयोजनले जानी जानी मृतकको मृत्यु गराएको होइन । तसर्थ पुनरावेदन अदालत पाटनले सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१ को उपदफा (३) बमोजिम तीन महिना कैद सजाय हुने ठहर्‍याई गरेको फैसला तथ्यको रोहमा मिलेको हुँदा सदर हुनु पर्दछ भन्ने समेत व्यहोराको बहस प्रस्तुत गर्नु भयो ।

दुबै तर्फका विद्वान कानून व्यवसायीहरूले उल्लिखित व्यहोराले गर्नु भएको बहस समेत सुनी पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६७।११।१७ को फैसला मिलेको छ, छैन भन्ने सम्बन्धमा निर्णय दिनु पर्ने देखियो ।

निर्णय तर्फ विचार गर्दा प्रतिवादी कुशल सिटौलाले मिति २०६५।६।२३ गतेका दिन सवारी अनुमतिपत्र नलिई चलाएको पानी ट्याङ्करले मृतकलाई ठक्कर दिँदा घाइते भएकी र उपचारको क्रममा मिना ठोकरको मृत्यु भएको हुँदा निज प्रतिवादीलाई सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१ को उपदफा (२) बमोजिम कैद सजाय र उपदफा (४) बमोजिम जरिवाना गरी पाउन अभियोग पत्र पेश भएकोमा शुरू काठमाडौं जिल्ला अदालतले उल्लिखित ऐनको दफा १६१ को उपदफा (३) बमोजिम ३ महिना कैद सजाय र दफा १६१ को उपदफा (४) बमोजिम रु.२,०००।- जरिवाना हुने ठहर्‍याई गरेको फैसला पुनरावेदन अदालत पाटनबाट सदर भएपछि वादी नेपाल सरकारले पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६७।११।१७ को फैसला नमिलेको हुँदा मुद्दा दोहोर्‍याई हेरी पाउँ भनी दिएको निवेदनमा यस अदालतबाट मुद्दा दोहोरयाइ हेर्ने निस्सा प्रदान भै प्रस्तुत मुद्दा पुनरावेदनको रोहमा दर्ता भएको देखिन्छ ।

यस अदालतबाट मुद्दा दोहोरयाइ हेर्न निस्सा प्रदान गर्दा मुख्य रूपमा सवारी चालक अनुमतिपत्र नभएका प्रतिवादीले पानी ट्याङ्कर जस्तो हेभी सवारी साधन व्यस्त सार्वजनिक सडकमा चलाउँदा सडकको किनारामा हिँडिरहेकी मृतक मिना ठोकरलाई ठक्कर दिएबाट मृत्यु भएको पाइयो । वारदातस्थलको रेखाचित्र तथा प्रत्यर्थादर्शीहरूको कथन समेतबाट प्रतिवादीले गम्भीर लापरवाही गरी सवारी चलाएको देखिएको स्थितिमा सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१ को उपदफा (३) अनुसारको कसूर कायम गरी सजाय गरेको शुरू अदालतको फैसला सदर गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६७।११।१७ को फैसला नमिलेको भन्ने आधार लिएको देखिन्छ ।

प्रतिवादीलाई सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१ को उपदफा (४) को पनि दावी लिएकोमा शुरू अदालतले रु.२,०००। जरीबाना गरेको फैसला पुनरावेदन अदालतबाट सदर भएको, उक्त उपदफामा पनि जरीबानाको हद रु.२,०००। सम्म हुने उल्लेख भएको र वादीले पुनरावेदनमा त्यस तर्फ कुनै दावी नलिएको हुँदा शुरू तथा पुनरावेदन अदालतको फैसला बमोजिम हुने नै हुँदा सो तर्फ केही बोली रहन परेन ।

प्रतिवादीलाई सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१ को उपदफा (२) बमोजिम कैद सजायको पनि दावी लिएकोमा दफा १६१ को उपदफा (३) बमोजिम तीन महिना कैद सजाय हुने गरी भएको फैसला नमिलेको भन्ने पुनरावेदन जिकिरको सम्बन्धमा विचार गर्दा प्रतिवादीले चलाएको बा २ ख २६४६ नं को पानी ट्याङ्करले मृतकलाई ठक्कर दिएको र घाइते अवस्थामा उपचार गर्दा गर्दै मृतक मिना ठोकरको मृत्यु भएको तथ्यमा विवाद छैन । सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१ को उपदफा (२) मा "कसैले कुनै सवारी चलाएबाट कुनै मानिसलाई किची, ठक्कर लागी वा कुनै किसिमले सवारी दुर्घटना भई सवारीमा रहेको वा सवारीबाहिर जुनसुकै ठाउँमा रहे बसेको मानिस त्यस्तो दुर्घटनाको कारणबाट तत्कालै वा मुलुकी ऐन, ज्यानसम्बन्धी महलमा उल्लिखित म्याद भित्र मरेमा त्यस्तो कार्य ज्यान मार्ने

मनसाय लिई गरेको नभएतापनि त्यसरी सवारी चलाउँदा कसैको ज्यान मर्न सक्ने ठूलो सम्भावना छ भन्ने कुरा जानी जानी वा लापरवाही गरी सवारी चलाएको कारणबाट सवारी दुर्घटना हुन गई त्यसैको कारणबाट कुनै मानिसको मृत्यु हुन गएको रहेछ भने त्यसरी सवारी चलाउने व्यक्तिलाई कसूरको मात्राअनुसार दुई वर्षदेखि दश वर्षसम्म कैद हुनेछ" भन्ने कानूनी व्यवस्था भएको देखिन्छ ।

त्यसै गरी सोही ऐनको दफा ४५ मा "कुनै पनि व्यक्तिले चालक अनुमतिपत्र प्राप्त नगरी कुनैपनि सवारी चलाउन हुँदैन" भन्ने कानूनी व्यवस्था भएको पाइन्छ ।

पुनरावेदन अदालत पाटनले मुख्य रूपमा सडक दुर्घटना प्रतिवेदनबाट प्रतिवादी कुशल सिटौलाले चलाएको पानी ट्याङ्कर आफ्नै साईडमा खसेको देखिएको हुँदा लापरवाहीपूर्वक कार्य गरेको होइन भन्ने कुरालाई सो ऐनको दफा १६१ को उपदफा (३) को कसूर मात्रै आधार लिएको देखिन्छ । प्रस्तुत विवादमा सवारी ज्यान कसूर भएको हो होइन भन्ने सम्बन्धमा मुद्दाको तथ्यअवलोकन गरी हेर्दा प्रतिवादी कुशल सिटौलाले चलाएको सवारी साधनले मिति २०६५।६।२३ का दिन राती ९ बजे मृतक मिना ठोकरलाई ठक्कर दिएको र उपचारको क्रममा शिक्षण अस्पताल महाराजगञ्जमा मृत्यु भएको देखिन्छ । त्यस सम्बन्धमा प्रतिवादीले विपरीत दिशाबाट अर्को गाडि आएकोले आफूले चलाएको बा २ ख २६४६ नं को पानी ट्याङ्कर आफ्नो साइड च्यापी लान खोज्दा अनियन्त्रित भएको कारण बाटोमा हिड्दै गेली मृतक मिना ठोकरलाई ठक्कर दिँदा मृत्यु भएको हो भन्ने समेत व्यहोराले अधिकार प्राप्त अधिकारी र अदालतमा साबिती बयान गरेको देखिन्छ । प्रतिवादी स्वयंले आफू साबित भइ गरेको बयान प्रमाण ऐन, २०३१ को दफा ९ ले निजको विरुद्ध प्रमाण लाग्ने नै देखियो ।

सवारी तथा यातायात व्यावस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१ को उपदफा (२) र दफा ४५ को कानूनी व्यवस्था एक आपसमा अन्तरसम्बन्धित रहेको देखिन्छ । कुनै पनि सवारी साधन चलाउन कानूनले अनुमतिपत्र लिनु पर्ने व्यवस्था गरेको छ भने कानूनले गरेको व्यवस्था सबै चालकहरुले जस्ताको तस्तै रूपमा पालना गर्नु पर्ने हुन्छ ।

सवारी साधन चलाउने चालक समेतले सवारी साधन चलाउने अनुमतिपत्र लिनु पर्ने उल्लिखित ऐनको दफा ४५ को अनिवार्य व्यवस्था हो । त्यो पालना गरे पनि हुने र नगरे पनि हुने ऐच्छिक व्यवस्था होइन । प्रतिवादीले सवारी चालक अनुमतिपत्र नलिइ आफ्नो जिम्मामा रहेको सवारी साधन चलाइ प्रचलित कानूनी व्यवस्थाको नजर अन्दाज गरी जोखिम उठाएको कुरामा विवाद हुन सक्दैन ।

प्रतिवादीले सुस्त गतिमा २ नं गियरमा सवारी साधन चलाएको भनी बयान गरेको देखिन्छ । सवारी कम गतीमा हाँक्नु पनि कहिले काही दुर्घटनाको कारण हुन सक्ने कुरालाई इन्कार गर्न सकिन्न । प्रतिवादीले चलाएको पानी ट्याङ्करको यान्त्रिक प्रतिवेदनबाट ट्याङ्करको क्लच, ब्रेक स्टेरिङ्ग समेतका मेसिनरी पार्ट पूर्ण ठीक हालतमा रहेको भन्ने देखिन आएको छ । यान्त्रिक रुपमा दुरुस्त रहेको सवारी साधन होसियारीपूर्वक चलाएको भए सवारी दुर्घटना भइ मृतकको मृत्यु हुने सम्मको अवस्था आउने थिएन । त्यसकारण प्रतिवादीको सो कार्य लापारवाहीपूर्वक कार्य हो भन्ने देखिन आयो ।

कुनै पनि किसिमले सवारी दुर्घटना भइ सवारीमा रहेको वा सवारी बाहिर जुनसुकै ठाउँमा रहे बसेको मानिसको त्यस्तो दुर्घटनाको कारणबाट तत्कालै मृत्यु भएमा त्यस्तो कार्य सवारी तथा यातायात व्यवस्था ऐन, २०४९ को दफा १६१ को उपदफा (२) अन्तर्गतको कसूर कायम हुने सन्दर्भमा हेर्दा मृतकको मृत्यु प्रतिवादीले चलाएको ट्याङ्करले सडक पेटीमा हिड्दै गरेको अवस्थामा दिएको ठक्करबाट घाइते भइ उपचारको क्रममा तत्काल मृत्यु भएको देखिन्छ । तसर्थ प्रतिवादी कुशल सिटौलाले अधिकार प्राप्त अधिकारी र अदालत समक्ष आफूले चलाएको वा २ ख २६४६ नं को पानी ट्याङ्करले ठक्कर दिँदा मिना ठोकरको मृत्यु भएको तथ्यमा साबित भई बयान गरेको अवस्थामा दफा १६१ को उपदफा (३) अनुसार तीन महिना कैद सजाय गर्ने गरी शुरू अदालतले गरेको फैसला सदर गर्ने गरेको पुनरावेदन अदालत पाटनको मिति २०६७।११।१७ को फैसला मिलेको नदेखिँदा सो हदसम्म उल्टी हुन्छ । प्रतिवादी कुशल सिटौलाको कसूर उक्त ऐनको दफा १६१ को उपदफा (२) अन्तर्गतको नै देखिँदा निजलाइ सो ऐनको

दफा १६१ को उपदफा (२) बमोजिम २ वर्ष कैद सजाय हुने ठहर्छ । अरू तपसील बमोजिम गर्नु ।

तपसील

काठमाडौं जिल्ला अदालतको तपसील खण्डको देहाय १ मा उल्लेख भएको जरिवाना नगद धरौटी समेतको हकमा यथावत कायम राखी सोही बमोजिम कार्यान्वयन गर्ने गरी २ कैद सजायको हकमा मात्र सो कायम रहन नसक्ने हुँदा कैद सजाय तर्फको तीन महिना कैद सजाय हुने भनी राखिएको लगतमा संशोधन गरी २ (दुई) वर्ष कैद सजाय हुने लगत राखी अनुसन्धानको क्रममा थुनामा बसेको २७ (सत्ताइस) दिन घटाइ बाँकी कैद सजाय प्रतिवादीबाट असूल उपर गर्नु भनी सम्बन्धित जिल्ला अदालतमा लेखी पठाउनु.....१

प्रस्तुत फैसलाको जानकारी महान्यायाधिवक्ताको कार्यालय मार्फत वादी नेपाल सरकारलाई दिई दायरीको लगत कट्टा गरी मिसिल नियमानुसार गरी बुझाई दिनु.....२

न्यायाधीश

उक्त रायमा सहमत छु ।

प्रधान न्यायाधीश

इजलास अधिकृत: भीमबहादुर निरौला

कम्प्युटर :- गीता घिमिरे (गिरी)

इति सम्बत २०७१ साल चैत्र महिना २२ गते रोज १ शुभम् ।